

УДК 368.1

DOI: 10.25140/2411-5215-2020-1(21)-259-266

*Олександра Ромашко, Ольга Шпільчак***НОВІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ***Александра Ромашко, Ольга Шпільчак***НОВЫЕ ПОДХОДЫ К ТРАКТОВКЕ СТРАХОВОГО РЫНКА***Oleksandra Romashko, Olga Shpilchak***NEW APPROACHES TO THE INTERPRETATION
OF THE INSURANCE MARKET**

У статті розглянуто найпоширеніші визначення та проаналізовано наявні теоретичні підходи щодо тлумачення терміна «страховий ринок». Основну увагу приділено теоретичному узагальненню, аналізу та впорядкуванню трактувань досліджуваної економічної категорії. На основі проведеного дослідження визначено суттєві ознаки дефініції «страховий ринок». У результаті узагальнення наявних теоретичних поглядів деталізовано сутність цієї категорії з урахуванням ринкового, інституційного, економічного та сегментного аспектів, що дало змогу сформулювати її MIES-характеристику.

Ключові слова: страховий ринок; страхова послуга; страховий захист; страховий фонд; суб'єкти страхування.

Рис.: 1. Табл.: 6. Бібл.: 25.

В статье рассмотрены наиболее распространенные определения и проанализированы существующие теоретические подходы к толкованию термина «страховой рынок». Основное внимание уделено теоретическому обобщению, анализу и упорядочению трактовок исследуемой экономической категории. На основе проведенного исследования определены существенные признаки дефиниции «страховой рынок». В результате обобщения существующих теоретических взглядов детализировано сущность этой категории с учетом рыночного, институционального, экономического и сегментного аспектов, что позволило сформировать ее MIES-характеристику.

Ключевые слова: страховой рынок; страховая услуга; страховая защита; страховой фонд; субъекты страхования.

Рис.: 1. Табл.: 6. Библ.: 25.

The article describes the most common definitions and analyzes the existing theoretical approaches to interpreting the term “insurance market”. The main attention is paid to the theoretical generalization, analysis and ordering of interpretations of the studied economic category. Based on the conducted research, significant features of the definition of “insurance market” were identified. As a result of the generalization of existing theoretical views, the essence of this category was detailed taking into account market, institutional, economic and segmental aspects, which made it possible to form its MIES-characteristic.

Keywords: insurance market; insurance service; insurance protection; insurance fund; subjects of insurance.

Fig.: 1. Table: 6. References: 25.

JEL Classification: G22

Постановка проблеми. Однією з важливих складових компонентів сучасної ринкової економіки будь-якої держави, а саме її ринкової інфраструктури та фінансової системи, є ефективно діючий та розвинений страховий ринок. Саме за допомогою ринку страхування створюється певний страховий простір, який забезпечує страховий захист інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання різноманітних страхових випадків.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання сутності страхового ринку досліджувалися такими українськими вченими, як В. Базилевич, К. Базилевич [1], О. Гаманкова [2], О. Журавка [5], Д. Навроцький [11], Н. Ткаченко [17], В. Фурман [19] та ін.

Серед публікацій російських авторів можна відзначити праці А. Гвозденко [3], Ю. Журавльова [6], Н. Феоктистової [18], А. Циганова, А. Бистров [20], В. Шахова [21], А. Шихова [22] та В. Щербакова, Є. Костяєва [25].

Виділення недосліджених частини загальної проблеми. Сьогодні у вітчизняному науково-інформаційному просторі етимології терміна «страховий ринок» приділено значну увагу. Проте можна впевнено констатувати, що єдиної думки щодо визначення цієї категорії немає та й не може бути. Адже кожен дослідник, розглядаючи цю економічну дефініцію, намагався підкреслити специфічну особливість, якою характеризується чи термін «страхування», чи категорія «ринок», оскільки семантична конструкція «страховий ринок» утворюється поєднанням двох неоднозначних дефініцій, а саме – «ринок» та «страхування». Причому, на нашу думку, ключовою є дефініція «ринок».

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Мета статті. Головною метою цього дослідження є огляд та критичний аналіз основних підходів до визначення поняття «страховий ринок» як основної економічної категорії та визначення суттєвих ознак цієї дефініції для деталізації її сутності.

Виклад основного матеріалу. Загалом страховий ринок розглядається як частина фінансового ринку, економічний простір, динамічна система, сфера фінансово-економічних відносин, форма організації грошових відносин чи сукупність інститутів і механізмів [15]. Ми погоджуємося з думкою науковців, що в сучасних умовах господарювання страховий ринок будь-якої країни посідає досить важливе місце, оскільки страхові компанії мобілізують значні обсяги фінансових ресурсів та трансформують їх на інвестиції [23]. Проте в нашій країні він лише частково виконує свої економічні функції, оскільки довіра населення до діяльності страховиків є досить низькою [8].

Для уточнення сутнісного та змістовного наповнення цієї дефініції вважаємо за доцільне дослідити наявні визначення терміна «страховий ринок».

Аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми показав, що вчені при трактуванні категорії «страховий ринок» здебільшого за базис приймають ринковий підхід (табл. 1). На наше переконання, основою ринкового підходу є акцент на трактуванні «страхового ринку» через дефініцію «страхова послуга». З цього погляду «страховий ринок» розглядається як відносини щодо купівлі-продажу страхових послуг. Також до ринкового підходу нами віднесено визначення тих науковців, які розглядають цей термін з позиції формування попиту і пропозиції на страхову послугу.

Таблиця 1

Ринковий підхід щодо сутності поняття «страховий ринок» з погляду окремих авторів

Автор, джерело	Визначення автора
О. А. Гвозденко [3]	Страховий ринок являє собою сукупність економічних відносин щодо купівлі-продажу страхової послуги, яка відображається в захисті майнових інтересів фізичних і юридичних осіб при настанні страхових випадків за рахунок грошових коштів (внесків, премій) страхувальників. Обов'язковою умовою існування страхового ринку є наявність попиту на страхові послуги та страховиків, які здатні задовольнити ці потреби
А. В. Криворучко [10]	Страховий ринок – це сфера фінансово-економічних відносин між страховиками і страхувальниками з надання страхових послуг і захисту майнових інтересів юридичних осіб і громадян, а також зі здійснення відповідної фінансової діяльності в межах чинного законодавства з боку комерційних страхових компаній і фірм чи державних організацій
С. В. Мочерний [4]	Страховий ринок – це сукупність організаційно-економічних і відносин економічної власності щодо купівлі-продажу страхових послуг між страховиками, страхувальниками та посередниками
Л. О. Орленюк-Малицька [12]	Страховий ринок – особлива сфера грошових відносин, де об'єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга – страховий захист, формується пропозиція і попит на неї.
Н. В. Ткаченко [17]	Страховий ринок – система суспільних відносин, пов'язаних із купівлею-продажем страхових послуг
В. М. Фурман [19]	Страховий ринок – це система стійких економічних відносин між покупцями, посередниками та продавцями, а також страховиками й регуляторними органами, пов'язаних із формуванням попиту, пропозиції та ціни на прямий страховий захист і перестраховування, які матеріалізуються у страхових, перестраховальних та супутніх послугах у певній країні, групі країн чи міжнародному масштабі, що піддається регулюванню
В. В. Шахов [21]	Страховий ринок – особлива соціально-економічна структура, певне середовище грошових відносин, де об'єктами купівлі-продажу виступає страховий захист і формуються пропозиція і попит на нього.
Я. П. Шумелда [24]	Страховий ринок – економічні відносини в межах певної території, в процесі яких формуються попит, пропозиція та ціна на страхові продукти, укладаються договори страхування та виконуються зобов'язання згідно з ними.

Джерело: узагальнено авторами.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Важливо зауважити, що в економічній літературі значного поширення набули дослідження сутності страхового ринку з позиції економічного підходу. Нами до цього підходу віднесено розуміння сутності цієї категорії як системи відносин щодо формування та використання коштів страхового фонду. У цьому контексті звернемо увагу на формулювання таких дослідників (табл. 2).

Таблиця 2

*Економічний підхід щодо сутності поняття «страховий ринок»
з погляду окремих авторів*

Автор, джерело	Визначення автора
О. М. Залетов [7]	Страховий ринок – сукупність фінансово-економічних відносин, завдяки яким перерозподіляється частина національного доходу та сукупного суспільного продукту шляхом особливого методу утворення страхового фонду грошових ресурсів.
В. Й. Плиса [14]	Страховий ринок – форма організації грошових відносин з формування та розподілу страхового фонду для забезпечення страхового захисту суспільства.
Н. А. Феоктістова [18]	Страховий ринок визначається як сукупність економічних відносин, які виникають при формуванні і використанні коштів страхового фонду за допомогою реалізації механізму купівлі-продажу страхової послуги за участю страхових організацій, покупців страхових послуг, інших юридичних і фізичних осіб
А. К. Шихов [22]	Страховий ринок – сфера специфічних економічних відносин, які складаються між страхувальниками (застрахованими особами, вигодонабувачами), що мають потребу в силу можливого випадкового настання несприятливих для їх матеріальних, нематеріальних цінностей (благ) у страховому захисті майнових інтересів, і страховиками, які забезпечують його за рахунок використання ними з цією метою страхових фондів, що формуються зі сплачуваних страхувальниками грошових внесків (страхових премій)

Джерело: узагальнено авторами.

Інша група авторів робить акцент на визначенні «страхового ринку» як сукупності інститутів, які забезпечують органічний зв'язок між страховиками та страхувальниками, за допомогою складного механізму взаємозалежних зв'язків. Крім того існують цілком обґрунтовані думки щодо сутності страхового ринку через призму різних суб'єктів страхування, таких як страхувальники, різноманітні за формами організації страховики, страхові посередники (агенти та брокери), а також організації страхової інфраструктури – асоціації та об'єднання, що діють на ринку. Наведені визначення нами віднесено до інституційного підходу сутності досліджуваної категорії (табл. 3).

Таблиця 3

*Інституційний підхід щодо сутності поняття «страховий ринок»
з погляду окремих авторів*

Автор, джерело	Визначення автора
1	2
Ю. М. Журавльов [6]	Страховий ринок – система економічних відносин, яка складає сферу діяльності страховиків і перестраховальників у цій країні, групі держав і в міжнародному масштабі з надання відповідних страхових послуг страхувальникам
О. В. Козьменко та ін. [9]	Страховий ринок – сукупність інститутів і механізмів зі створення, купівлі-продажу та споживання страхових послуг
С. С. Осадець та ін. [13]	Страховий ринок – економічний простір, в якому взаємодіють страхувальники (формують попит на страхові послуги), різноманітні за формами організації страхові компанії (страховики, які задовольняють попит на послуги), страхові посередники (агенти та брокери), а також організації страхової інфраструктури – асоціації та об'єднання, що діють на ринку
І. Ю. Рудь, К. В. Кондрацька [16]	Страховий ринок – сукупність різноманітних інститутів та механізмів, спрямованих на зниження втрат і ризиків учасників страхового ринку
А. А. Циганов, А. В. Бистров [20]	Страховий ринок є сукупністю різних інститутів і відповідних їм механізмів, діючих в цілях зниження транзакційних витрат, обмежуючих і структуруючих поведінку економічних агентів щодо створення, купівлі-продажу і споживання страхових послуг. При цьому під економічними агентами розуміються страхувальники, страховики і представники інфраструктури страхового ринку

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Закінчення табл. 3

1	2
А. В. Щербаков, Є. В. Костяєва [25]	Страховий ринок – складна інтегрована система, до ланок якої можна віднести страховиків, страхувальників, страхові продукти, страхових посередників, професійних оцінювачів ризиків та збитків, об'єднання страховиків і страхувальників та систему державного регулювання

Джерело: узагальнено авторами

Опрацювання наукових джерел дало нам змогу виявити, що страховий ринок розглядається вченими і як частина фінансового ринку. Тобто, на нашу думку, такі вчені, як О. Журавка, О. Гаманкова, В. Базилевич та Д. Навроцький розглядають категорію «страховий ринок» з позиції сегментного підходу (табл. 4).

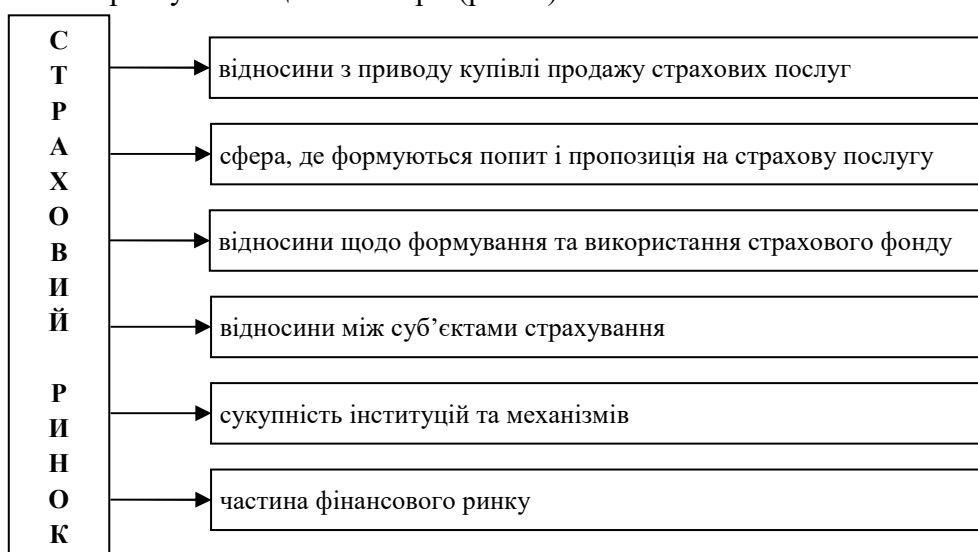
Таблиця 4

*Сегментний підхід щодо сутності поняття «страховий ринок»
з погляду окремих авторів*

Автор, джерело	Визначення автора
В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич [1]	Страховий ринок – це частина фінансового ринку, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист, формується попит і пропозиція на нього
О. О. Гаманкова [2]	Страховий ринок – є складовою як фінансового ринку (ринку грошей і ринку капіталів, оскільки на цих ринках страхові компанії розміщують свої капітали, використовуючи певні фінансові інструменти), так і ринку фінансових послуг, оскільки страхові компанії як фінансові посередники залучають кошти страхувальників, продаючи страхові послуги
О. О. Журавка [5]	Страховий ринок є складовою фінансового ринку й визначається двома чинниками: по-перше, існує об'єктивна необхідність у страховому захисті, що зумовлює утворення ринку страхових послуг; по-друге, грошова форма організації фондів забезпечення страхового захисту пов'язує цей ринок із фінансовим
Д. А. Навроцький [11]	Страховий ринок є складовою фінансового ринку, яка являє собою особливе соціально-економічне середовище, де об'єктом купівлі-продажу є страховий захист, формується попит і пропозиція на нього, а сукупність усіх його суб'єктів функціонує в системі економічних, фінансових, договірних, інформаційно-консультаційних та інших відносин, що обумовлені необхідністю страхової послуги і виникають між ними на всіх етапах її надання

Джерело: узагальнено авторами.

Проведений аналіз літературних джерел дозволив систематизувати та узагальнити найуживаніші трактування цієї категорії (рис. 1).

*Рис. 1. Узагальнення та модифікація поглядів учених
щодо базису сутності поняття «страховий ринок»*

Джерело: розроблено авторами.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

За даними табл. 5 встановлено, що найбільш суттєвими ознаками сутності терміна «страховий ринок» є відносини щодо купівлі-продажу страхових послуг (77,3 % посилянь у літературних джерелах), а також відносини між суб'єктами страхування (45,5 %).

Таблиця 5

Визначення суттєвих ознак дефініції «страховий ринок»

Автор, джерело	Суттєві ознаки дефініції					
	відносини з приводу купівлі продажу страхових послуг	сфера, де формуються попит і пропозиція на страхову послугу	відносини щодо формування та використання страхового фонду	відносини між суб'єктами страхування	сукупність інституцій та механізмів	частина фінансового ринку
О. А. Гвозденко [3]	+	+	+			
А. В. Криворучко [10]	+			+		
С. В. Мочерний [4]	+			+		
Л. О. Орленюк-Малицька [12]	+	+				
Н. В. Ткаченко [17]	+					
В. М. Фурман [19]	+	+		+		+
В. В. Шахов [21]	+	+				
Я. П. Шумелда [24]	+	+				
О. М. Залетов [7]			+			
В. Й. Плиса [14]			+			
Н. А. Феоктістова [18]	+		+	+		
А. К. Шихов [22]			+	+		
Ю. М. Журавльов [6]	+			+		
О. В. Козьменко та ін. [9]	+					+
С. С. Осадець та ін. [13]		+		+		
І. Ю. Рудь, К. В. Кондрацька [16]						+
А. А. Циганов, А. В. Бистров [20]	+			+		+
А. В. Щербаков, Є. В. Костяєва [25]	+			+		+
В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич [1]	+	+			+	
О. О. Гаманкова [2]	+				+	
О. О. Журавка [5]	+				+	
Д. А. Навроцький [11]	+	+		+	+	
Загальна кількість застосування ознаки в трактуванні сутності терміна	17	8	5	10	4	5
Частота застосування окремих сутнісних ознак категорії, %	77,3	36,4	22,7	45,5	18,2	22,7

Джерело: складено та пораховано авторами.

Крім того, за даними табл. 5 можна визначити частоту застосування кожного із запропонованих нами підходів:

- ринковий (відносини з приводу купівлі продажу страхових послуг та сфера, де формуються попит і пропозиція на страхову послугу) – 25 разів;
- економічний (відносини щодо формування та використання страхового фонду) – 5 разів;
- інституційний (відносини між суб'єктами страхування і сукупність інституцій та механізмів) – 15 разів;
- сегментний (частина фінансового ринку) – 4 рази.

Проведене дослідження дало змогу підтвердити, що в широкому розумінні під дефініцією «страховий ринок» можна розуміти сукупність економічних відносин щодо купівлі-продажу страхової послуги. Це ж очевидним, оскільки обов'язковою умовою функціонування страхового ринку є наявність попиту на страхові послуги та страховиків, які здатні задовольнити ці потреби.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

На наш погляд, що у вузькому розумінні страховий ринок обмежений лише переліком основних суб'єктів, які на ньому функціонують.

Крім того дане дослідження дозволило поглибити теоретико-змістовне наповнення дефініції «страховий ринок» шляхом урахування проранжованого за частотою застосування ринкового (М), економічного (Е), інституційного (І) та сегментного (S) аспектів (табл. 6), що дало змогу сформувати його MIES-характеристику.

Таблиця 6

Ключові аспекти сутності дефініції «страховий ринок»

Аспект	Сутність дефініції
ринковий (M, market)	Сукупність відносин з приводу купівлі-продажу страхової послуги
інституційний (I, institution)	Сукупність інститутів та суб'єктів страхування
економічний (E, economic)	Сукупність економічних відносин з приводу формування та використання страхового фонду
сегментний (S, segmental)	Складова фінансового ринку

Джерело: розроблено авторами.

Висновки та пропозиції. У процесі проведеного дослідження виявлено значне різноманіття підходів до трактування сутності страхового ринку. Встановлено, що найбільш значущими ознаками, що характеризують сутність цієї дефініції, є відносини з приводу купівлі-продажу страхових послуг та відносини між суб'єктами страхування. Запропоновано розглядати страховий ринок з ринкового (М), інституційного (І), економічного (Е) та сегментного (S) аспектів, що дало змогу сформувати його MIES-характеристику.

Подальші дослідження необхідно сконцентрувати в напрямі поглиблення підходів до класифікації ознак страхового ринку.

Список використаних джерел

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С. Страхова справа. Київ : Знання. 2002. 250 с.
2. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика : монографія. Київ, 2009. 283 с.
3. Гвозденко А. А. Страхование : учеб. Москва : Проспект, 2006. 464 с.
4. Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. / за ред. С. В. Мочерного. Львів : Світ, 2006. Т. 2. 568 с.
5. Журавка О. С. Науково-методичні засади стратегічного розвитку страхового ринку України : дис. ... канд. економ. наук : спец. 08. 00. 08 / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми, 2010. 205 с.
6. Журавлев Ю. М. Словарь-справочник терминов по страхованию и перестрахованию. Москва : Анкил, 1994. 180 с.
7. Залетов О. М. Страхування : навч. посіб. Київ : Міжнародна агенція «Бізон», 2003. 304 с.
8. Ільчук В. П., Ануля В. В. Проблеми розвитку страхового ринку в Україні. *Фінансові дослідження*. 2016. № 1. С. 76–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2016_1_11.
9. Козьменко О. В., Козьменко С. М., Васильева Т. А. Нові вектори розвитку страхового ринку України : монографія. Суми : Університетська книга, 2012. 316 с.
10. Криворучко А. В. Розвиток страхового ринку в сільському господарстві. *Економіка АПК*. 1997. № 6. С. 66–70.
11. Навроцький Д. А. Формування страхового ринку України : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / НАН України, Ін-т екон. прогнозування. Київ, 2005. 18 с.
12. Орланюк-Малицкая Л. А. Страхові організації при переході до ринку. *Економічні науки*. 1991. № 7. С. 69–79.
13. Осадець С. С., Артюх Т. М., Гаманкова О. О., Колотило О. Д., Кривошлик Т. Д. Страхові послуги : підручник. Київ : КНЕУ. 2007. 464 с.
14. Пліса В. Й. Страхування: навч. посіб. Київ: Каравела. 2010. 472 с.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

15. Ромашко О. М., Шпільчак О. І. До розуміння сутності дефініції «страховий ринок». *Актуальні проблеми фінансової системи України*: зб. матер. XVI Міжнар. наук.-прак. конф. Черкаси, 2019. С. 185–187.
16. Рудь І. Ю. Страховий ринок України: аналіз та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 23(2). С. 87–91. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuuevcg_2019_23\(2\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuuevcg_2019_23(2)_18).
17. Ткаченко Н. В. *Страховання* : навч. посіб. Київ : Ліра, 2007. 376 с.
18. Феоктистова Н. А. *Формирование системы методов диагностики региональных страховых рынков*: дисс. канд. экон. наук / Хабаровская государственная академия экономики и права. 2005. 190 с.
19. Фурман В. М. *Страховий ринок в Україні: проблеми становлення та стратегії розвитку* : автореф. дис. ... д-ра экон. наук / Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАНУ». Київ, 2006. 36 с.
20. Цыганов А. А., Быстров А. В. *Основы организации страхования в Интернете*. Москва : Анкил. 2005. 168 с.
21. Шахов В. В. *Страхование* : учебник для вузов. Москва : Анкил, 2002. 248 с.
22. Шихов А. К. *Страховое право* : учебн. пособие. Москва : Юстицинформ. 2004. 304 с.
23. Шкарлет С. М., Дубина М. В., Тунік М. В. Застосування індексного аналізу до дослідження динаміки розвитку страхового ринку України. *Фінансові дослідження*. 2016. № 1. С. 57–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2016_1_9.
24. Шумелда Я. П. *Страховання* : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів. Київ : Міжнародна агенція «Бізон», 2007. 384 с.
25. Щербаков В. А., Костяева Е. В. *Страхование* : учебное пособие. Москва : КНОРУС. 2007. 312 с.

References

1. Bazylevych, V. D, & Bazylevych, K. S. (2002). *Strakhova sprava [Insurance business]*. Kyiv: Znannya [in Ukrainian].
2. Gamankova, O. O. (2009). *Rynok strakhovykh posluh Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka [Market of insurance services of Ukraine: theory, methodology, practice.]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
3. Hvozdenko, A. A. (2006). *Strakhuvannya [Insurance]*. Moscow: Prospekt [in Russian].
4. Mochernyy, S. V. (2006). *Ekonomichnyy entsyklopedychnyy slovnyk [Economic Encyclopedic Dictionary]*. Lviv: Svit [in Ukrainian].
5. Zhuravka, O. S. (2010). *Naukovo-metodychni zasady stratehichnoho rozvytku strakhovoho rynku Ukrayiny [Scientific and methodological bases of strategic development of the insurance market of Ukraine]*. (Candidate's thesis). State Higher Educational Institution "Ukrainian Banking Academy of the National Bank of Ukraine", Sumy [in Ukrainian].
6. Zhuravlev, Yu. M. (1994). *Slovar-spravochnik terminov po strakhovaniyu i perestrakhovaniyu [Glossary-dictionary of terms on insurance and reinsurance]*. Moscow: Ankil [in Russian].
7. Zalyetov, O. M. (2003). *Strakhuvannya [Insurance]*. Kyiv: BeeZone [in Ukrainian].
8. Ilchuk, V. P., & Anulya, V. V. (2016). Problemy rozvytku strakhovoho rynku v Ukrayini [Problems of insurance market development in Ukraine]. *Finansovi doslidzhennia – Financial research*, 1, 76-80. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2016_1_11.
9. Kozmenko, O. V., Kozmenko, S. M., & Vasylyeva, T. A. (2012). *Novi vektory rozvytku strakhovoho rynku Ukrayiny [New vectors of development of the insurance market of Ukraine]*. Sumy: Universytetska knyha [in Ukrainian].
10. Kryvoruchko, A. V. (1997). Rozvytok strakhovoho rynku v silskomu hospodarstvi [Development of the insurance market in agriculture]. *Ekonomika APK – Ekonomy AIC*, 6, 66–70. [in Ukrainian].
11. Navrotsky, D. A (2005). *Formuvannya strakhovoho rynku Ukrayiny [Formation of the Ukrainian insurance market]*. (Candidate's thesis). Institute of Economics. Prognostication, Kyiv [in Ukrainian].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

12. Orlyanyuk-Malytskaya, L. A. (1991). Strakhovi orhanizatsiyi pry perekhodi do rynku [Insurance organizations in the transition to the market]. *Ekonomichni nauky – Economic sciences*, 7, 66–70 [in Ukrainian].
13. Osadets, S. S., Artyukh, T. M., Gamankova, O. O., Kolotilo, O. D., & Krivoshlik, T. D. (2007). *Strakhovi posluhy [Insurance services]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
14. Plysa, V. Y (2010). *Strakhuvannya [Insurance]*. Kyiv: Karavela [in Ukrainian].
15. Romashko, O. M., & Shpilchak, O. I. (2019). Doslidzhennya suttyevoyi definitysi «strakhovyy rynek» [Investigation of the essential definition of “insurance market”]. Proceeding from *XVI mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiya [XVI international scientific and practical conference]* (Cherkasy, November 21-22, 2020). Cherkasy: ChDTU [in Ukrainian].
16. Rud, I. Yu. (2019). Strakhovyy rynek Ukrayiny: analiz ta perspektyvy rozvytku [Insurance market of Ukraine: analysis and prospects of development]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*, 23 (2), 87-91. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_23\(2\)_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_23(2)_18).
17. Tkachenko, N. V. (2007). *Strakhuvannya [Insurance]*. Kyiv: Lira [in Ukrainian].
18. Feoktistova, N. A. (2005). *Formirovaniye sistemy metodov diagnostiki regional'nykh strakhovykh rynkov [Formation of a system of diagnostic methods for regional insurance markets]*. (Doctor's thesis). Khabarovsk State Academy of Economics and Law, Khabarovsk [in Russian].
19. Furman, V. M. (2006). *Strakhovyy rynek v Ukrayini: problemy stanovlennya ta stratehiyi rozvytku [The insurance market in Ukraine: problems of formation and development strategies]*. (Doctor's thesis). Institute of Economics. prognostication, Kyiv [in Ukrainian].
20. Tsyganov, A. A., & Bystrov, A. V. (2005). *Osnovy organizatsii strakhovaniya v Internetе [Fundamentals of organizing insurance on the Internet]*. Moscow: Ankil [in Russian].
21. Shakhov, V. V. (2002). *Strakhuvannya [Insurance]*. Moscow: Ankil [in Russian].
22. Shikhov, A. K. (2004). *Strakhovoye pravo [Insurance law]*. Moscow: Yustitsinform [in Russian].
23. Shkarlet, S. M., Dubyna, M. V., & Tunik, M. V. (2016). Zastosuvannya indeksnoho analizu do doslidzhennya dynamiky rozvytku strakhovoho rynku Ukrayiny [Application of index analysis to the study of the dynamics of the insurance market of Ukraine]. *Finansovi doslidzhennya – Financial research*, 1, 57-68. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/find_2016_1_9.
24. Shumelda, Ya. P. (2007). *Strakhuvannya [Insurance]*. Kyiv: Beezone [in Ukrainian].
25. Shcherbakov, V. A., & Kostyayeva E. V. (2007). *Strakhovaniye [Insurance]*. Moscow: KNORUS [in Russian].

Ромашко Олександра Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, 76019, Україна).

Ромашко Александра Михайловна – кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа (ул. Карпатская, 15, г. Ивано-Франковськ, 76019, Украина).

Romashko Aleksandra – PhD in Economics, Associate Professor of Department of Finance, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (15 Karpatska Str., 76019 Ivano-Frankivsk, Ukraine).

E-mail: les.rom@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7560-2733>

Шпільчак Ольга Ігорівна – здобувачка вищої освіти, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (вул. Карпатська, 15, м. Івано-Франківськ, 76019, Україна).

Шпильчак Ольга Игоревна – соискательница высшего образования, Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа (ул. Карпатская, 15, г. Ивано-Франковськ, 76019, Украина).

Shpilchak Olga – Applicant for higher education, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (15 Karpatska Str., 76019 Ivano-Frankivsk, Ukraine).

E-mail: olka01shpilchak@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5088-6968>